

Američani izpodrivajo Angleže in Italijane v Sredozemlju

Ameriška družba »Home Line« je uvedla brzo potniško progo New York - Genova s pristajanjem v Barceloni, Cannes in pristanišču Cannes in Neaplju, ki naj privabi predvsem ameriške turiste, namenjene v Evropo. Na progo je postavila ladjo »Atlantica« in »Italia«.

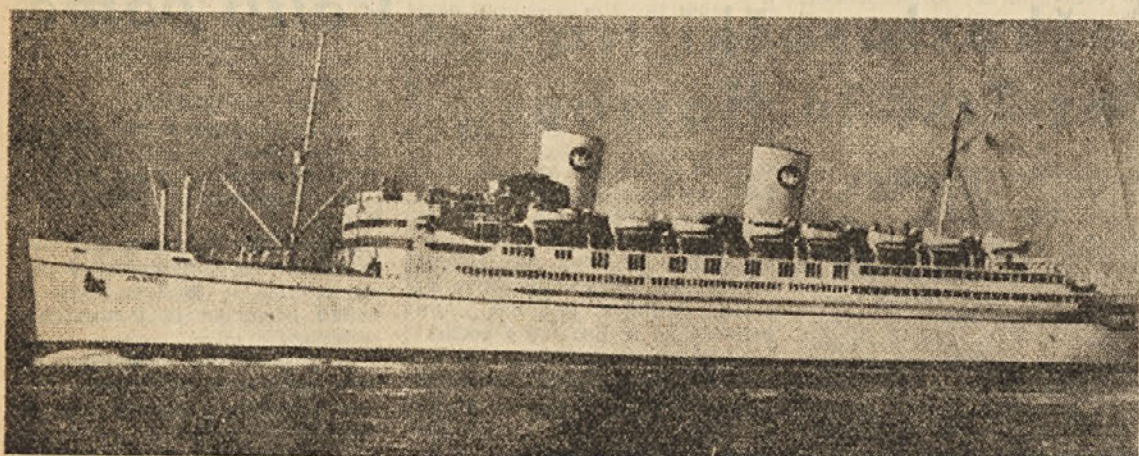
Pred vojno je imela na tej progi pravi pravcati monopol italijanska družba »Italia«, ki še danes vozi z znano tržaško ladjo »Saturnia«. Genovežani ne bodo zlepa več zavzeli tako močnih položajev, kakor so jih držali v tem predelu pred vojno.

Ameriški predor v Sredozemlje ne vzemirja samo Italijanov, temveč tudi Angleže. (Glej n. pr. izvajanja londonskega »Observerja«). Ze po prvi svetovni vojni so poskušali Američani razviti potniško plovo v Evropo, toda pozneje se to misel opustili. Danes sistematično izpodrivajo Angleže na tem področju in trošijo ogromne vsote tudi državnega denarja za gradnjo modernih potniških ladij.

»Atlantica« se je poprej imenovala »Matsonia« in je vozila na progi Kalifornija - Honolulu. Imenovali so jo celo kraljico Pacifi-

ka. Obsega 17.500 brt, dolga je 176 m, vozi z brzino 22 morskih milj (37 km) ter sprejme lahko 1.200 potnikov.

Druga ladja na tej progi je »Italia«, poprej »Kungsholm«. V zadnjem času je plula na progi Južna Amerika - Italija. Obsega 21.554 ton, dolga je 185 m in sprejme lahko 1.160 potnikov, vozi z brzino 16 milj (30 km). Vozila bo med Genova, Neapljem, Palermo in New Yorkom. Vožnja bo trajala 13 dni, medtem ko prevozi »Atlantica« progo Genova - New York v devetih dneh.

Ameriška ladja »Atlantica« na progi Sredozemlje — Združene ameriške države

Razgled po tržaškem pristanišču

Promet po novih in starih progah - 100 vagonov židovskega pohištva

V zadnjih štirinajstih dneh je bil promet v tržaški luki precej živahen. Stevilo ladij, ki prihajajo in odhajajo s tovori raznega blaga, narašča. Promet se razvija po starih tradicionalnih progah med Trstom in čezmorskim deželami, predvsem z Levantom in Egiptom, kakor tudi s Severno in južno Ameriko.

Italijanska ladja »Carlotta« (domovinsko pristanišče Torre de Greco) je vkrčala v Stari luki 3 vagone jeklenih cevi, 2 vagona jeklenih plošč in 2 vagona raznih vrst varovalnih ter nekaj vagonov lesa. Vse to blago je namenjeno v novo judovsko državo Izrael.

Iz tržaškega pristanišča bodo prihodnje dni odpravili približno 100 vagonov raznega blaga, ki je lastnina židovskih izseljencev iz raznih krajev Nemčije in ki je namenjeno v Izrael. Gre za približno pohištvo, manjše industrijske stroje dvokolesa, motorna kolesa, klavirje in druge predmete za stanovanjsko opremo. Ta velika pošiljka je prišla iz Monakovega. Blago je spravljeno v velike zabojke; nekateri tehtajo tudi do 1.000 kg. Blago je spravljeno v hangarju v Javnih skladiščih pri Sv. Andreju, kjer čaka na vkrčanje.

Zadnje dni preteklega meseca je prispela v Trst popolnoma nova ladja »Rio Lujana«, ki je bila zgrajena v tržaških ladjedelnicah po naročilu neke argentinske plovne družbe. Zgrajena je po načelih sodobne tehnike in opobavljena v belo. Svoje krstno potovanje je nastopila prve dni tega meseca z večjim tovorom celuloze ter časopisnega in toaletnega papirja. Blago je avstrijskega izvora in je namenjeno za Argentino in Brazilijo.

Tudi italijanska ladja »Foscarina« (dom. pristanišče Benetke) je odplula preteklo nedeljo z večjim tovorom celuloze in lesa, namenjenim v Rio de Janeiro in Santos.

Zadnji dan maja je prispela v Trst iz New Yorka ladja »Executors«, ki je pripeljala večjo pošiljko zdravil po naročilu ERP. Pošiljka je namenjena anglo-ameriški pasu STO-ja. Sestavlja jo 544 kg streptomicina, 68 kg insulina in 15 kg opija. Zdravila bodo razdelili predvsem javnim ustanovam, nato šele grozistom. Ameriška ladja »Francis E. Warren« (dom. prist. Portland Oregon) je izkrčala v žitnem silosu pri Sv. Andreju žito za Avstrijo. V luki je tudi ameriška ladja »Joseph M. Teal« s tovorom žita. Druga ameriška ladja »Magnolia States« je izkrčala večji tovor moka, ki bo odposlana v Arnoldstein v Avstriji, ter masti in olja tudi za Avstrijo; nekaj blaga je menda namenjenega Jugoslaviji.

Danes je prispela v jutranjih urah iz Aleksandrije ladja »Assiria« s tovorom približno 80 vagonov bombaža in 20 vagonov riža. Takoj po izkrčanju blaga so pričeli nakladati 350 vagonov (v vsakem vagonu je okoli 350 vreč po 50 kg) solitra iz Avstrije, ki je namenjen v Aleksandrijo, in 20 vagonov raznega drugega bla-

ga. To je zadnja pošiljka v okviru trgovinske pogodbe med Avstrijo in Egiptom, katere obseg je s tem izčrpan.

Poleg tega je v luki nekaj manjših ladij, ki nalagajo les jugoslovanskega in avstrijskega izvora; ta je namenjen v Grčijo in Turčijo. Turška ladja »Saraykoi« izkrčava pri hangarju št. 69 večji tovor repne semenske pogače za živinsko krmo. Manjša italijanska ladja »Esperanza« (dom. prist. Benetke) je vkrčala tovor lesa, ki je namenjen v Grčijo.

Iz Trsta je v preteklih dneh odplula ladja s tovorom 9.000 t. avstrijskega magnezita namenjenega Japonski.

Mrtvilo v avtomobilskem tovornem prometu

Na področju prevažanja z motoriziranimi vozili se opaža živahnost v osebnem prometu. Glede na mnoge prošnje za nove koncesije, ki so jih vložila razna avtomobilska podjetja, obstoji nadej, da se bo avtomobilski promet zelo povečal. Odločitev prometnega urada, da se podaljšajo koncesije za avtomobilske proge za vse leto 1950, je nekoliko potolažila avtomobilski promet, ki so bila do zdaj ob izteku kratkoročnih koncesij v nevarnosti, da se jim odbije podaljšanje koncesije. Doselej so se namreč koncesije podaljševale od meseca do meseca, kar je oviralo podjetnost. Kakor se razne turistične agencije, hotelske organizacije, zdravilišča in podobne ustanove živahno pripravljajo na poletno sezono, tako živijo tudi avtomobilski podjetja v nadi, da bo več zaslužka.

Vse drugačen je položaj tržaških prevoznikov s težkimi avtomobili. Ko se je težki promet usmeril na novo avtomobilsko cesto, ki vodi po velikem ovinku čez Opčine na Sestlan in je bila proga podaljšana, so mnogi računali, da se bo povečalo povpra-

ševanje po tovornih avtomobilih. Prav tako so tržaški prevozniki računali, da bodo bolj zaposleni pri prevozu gradbenega materiala za obnovo porušeni krajev, ki je v teku. Toda že iz mesečnega poročila Trgovinske zbornice je razvidno, da se je pojavila močna konkurenca goriških prevoznikov, ki uživajo ugodnosti goriške proste cone; dodeljeno jim je namreč 56.000 q goriva po znižani ceni. Zato jim ni bilo treba povisati prevoznih tarif.

Zaradi teh okoliščin je nastala huda kriza pri tržaških prevoznikih gradbenega materiala.

LESNO SKLADIŠČE NA PROSEKU

V zadnjem času so bila lesna skladišča v tržaški prosti luki tako natrpana, da so morali nekateri spediterji tudi po 14 dni zadržati vagonne pošiljke na postajah izven Trsta. Stiska je velika tudi zaradi tega, ker je še danes okoli polovica prostega lesnega skladišča pod Skednjem zasejena po VU.

Uprava železnice STO-ja se je zato odločila, da odpre na Proseku novo prosto lesno cono; o tem je ZVU že izdala poseben zakon. Na Proseku so poleg tega uredili razkladilišče za živino. Ob protora zavzemata površino 12.400 m. Nadalje namerava železniška uprava razširiti skladišče na Proseku za nadaljnjih 50.000 kv. m, da bi tako olajšala promet.

Te dni so se zaloge lesa v Trstu zopet zmanjšale, ker je precej blaga odšlo v zunanji svet.

VISA SOLA ZA ZUNANJO TRGOVINO V BEOGRADU

V Beogradu so ustanovili visjo šolo za zunanjo trgovino. Solanje bo trajalo dve leti. Nova šolska ustanova ima predvsem namen vzgajati kadre, ki so potrebni ministrstvu za zunanjo trgovino ter podjetja, ki se bavijo z izvoznimi in uvoznimi posli. Šola je dostopna dijakom s srednješolsko izobrazbo.

Poljska bo do 1. 1955 večinoma v lastnih ladjedelnicah zgradila okrog 600.000 t. novega ladjevja.

Pristaniški promet narašča *)

Promet v prvih 4 mesecih 1949

UVOZ:			
po železnici.....	3.363.899	1.099.114	3.084.128
po morju	9.267.438	6.947.575	7.525.657
Skupaj.....	12.631.337	8.046.689	10.609.785
IZVOZ:			
po železnici.....	7.181.448	5.239.331	3.385.500
po morju	7.782.025	1.458.686	3.180.152
Skupaj.....	9.963.473	6.698.017	6.565.662
PROMET:			
po železnici.....	10.545.347	6.338.445	6.469.628
po morju	12.049.463	8.406.261	10.705.809
Celoten promet.....	22.594.810	14.744.706	17.175.437

*) Pri ocenjevanju ne smemo prezreti, da je velik del prometa za Avstrijo samočasne narave, ker ga je treba pripisati dovažanju blaga ERP (v aprilu 1.613.117 q.)

Socialni učinki

Načrt za izselitev enega milijuna Italijanov

Predstavnik Uprave za gospodarsko sodelovanje (ECA) je v Parizu izjavil, da je italijanska vlada sporazumom z ECA izdelala načrt za izselitev 971.900 Italijanov v zapadne države, v Afriko, Avstralijo in sedem evropskih držav. Načrt bo izveden v teku prihodnjih 4 let. Največjo oviro postavlja vprašanje prevoza. Predstavnik ECA je izjavil, da bo ameriška pomorska komisija stavila na razpoložanje 10 ladij. V teku 1. 1949 pojde 58.000 Italijanov v zapadne države, 222.000 pa v čezmorske dežele; 161.000 se jih bo izselilo v Argentino. Argentina bo celotno sprejela 525.000 izseljencev, Kanada in Avstralija skupaj 45.000. Dalje pojdejo Italijani v Brazilijo, Venezuelo, ZDA, Peru, Kolumbijo, Bolivijo, Urugvaj, Paragvaj, Čile, Mehiko in nekatere druge srednjeameriške države. V Francijo bo odšlo okoli 117.000 Italijanov v teku prihodnjih 4 let. Belgija, Švica, Britanija, Švedska in Holandska bodo sprejele po 3.000-17.000 italijanskih izseljencev, Luksemburg pa okoli 3.400 sezonskih delavcev.

Arabi odbijajo italijanske priselence. Londonski »Observer« je mnenja, da je treba najti za italijanske priselence nove dežele. Bilo bi zgrešeno pošiljati jih zopet v Tripolitanijo, ker so jih Arabci obsovali in jih ne trpijo več.

Poljske izgube v svetovni vojni

Na vsakih 1.000 prebivalcev je je Poljska med vojnimi operacijami in v nemških taboriščih izgubila 220 ljudi. Ta tragična statistika se ne da primerjati niti z eno med državami, ki so se udeležile zadnje svetovne. To pomeni seveda tudi izgubo delavne sile. Če primerjamo položaj v nekaterih državah, ki so z vidika industrijske proizvodnje pred Poljsko, ugotovimo, da je Norveška na 1.000 prebivalcev zgubila 3, Anglija 8 in Francija 15 ljudi.

DAVČNO BREME V FRANCIJI

Antoine Pinay, državni tajnik za gospodarske zadeve, je v svojem poročilu pred gospodarskim odborom Narodne skupščine navedel, da bo francoski narodni dohodek v letu 1949 obremenjen za 30%. Po njegovem mnenju ni to pretirano, kajti povprečno znaša davčna obremenitev v Ameriki 34%. Pinay ceni francoski narodni dohodek v letu 1949 na 7 milijonov (7.000 milijard) frankov (okoli 23.339 milijonov dolarjev po tečaju 1 dolar 300 frankov). Davčno breme znaša 2,1 milijona frankov (okoli 7 milijard dolarjev).

Za preusmeritev politike javnih del

Politika javnih del na anglo-ameriškem področju STO-ja je že štiri leta v ospredju najvažnejših tukajšnjih gospodarskih vprašanj. Po vrednostni predstavljajo stroški za investicije v to panogo dejavnosti skoraj edino pomembno postavko v izrednem proračunu; dosežanji primanjkljaj državne bilance STO-ja se nanaša v glavnem le na stroške, ki so v zvezi z investicijami v javna dela. Tako so nakazali v ta namen za finančno leto 1948-49, ki se konča 30. junija 1949, 7,6 milijard lir. Približno enaka sredstva so bila na razpolago v prejšnjem finančnem letu 1947-48. Celotne dosežane investicije v javna dela znašajo od 1945 l. do danes okrog 18 milijard lir. Za drugo polletje 1949 se program javnih del, v kolikor je znano, nanaša na okrog 2,6 milijard lir. Ta vsota je sicer precej manjša v primerjavi s prejšnjimi obdobji, zlasti če upoštevamo razvrednotenje valute, je pa še vedno zelo pomembna.

Spričo velikih investicij, ki tvorijo, kakor rečeno, pretežni del pasivnosti oziroma, nastane vprašanje: Ali je bila politika javnih del glede na tukajšnje gospodarske socialne in druge okoliščine pravilno usmerjena in ali so bila razpoložljiva sredstva smotno uporabljena?

V vsakem pravilno usmerjenem programu javnih del igra prvenstveno vlogo dva činitelja, ki sta med seboj tesno povezana: stanje brezposelnosti ter koristnost, oziroma nujnost delovnega programa.

Strlelne izkušnje jasno dokazujejo, da ni vprašanje brezposelnosti rešljivo izključno na podlagi zaposlitve delovne sile v javnih delih. Kljub velikim investicijam se je n. pr. v zadnjih dveh letih število delavcev zaposlenih pri javnih delih ustalilo okrog 7.000, t. j. okrog tretjine

Trst popije 900 hl vina na dan

Trst je velik potrošnik vina in ni čuda, če se tudi oddaljeni proizvajalci zelo prizadevajo, da bi plasirali svoj pridelek na tukajšnje tržišče. Sedanja povprečna dnevna potrošnja vina se je ustala okrog 900 hl dnevno, kar ustreza letni potrošnji 325.000 hl, ne upoštevajoč pri tem pridelek samega področja. V primerjavi s predvojno dobo je potrošnja vina znatno narasla, kar je seveda v zvezi z porastom števila prebivalstva na našem ozemlju.

Uvoz vina iz Italije znaša okrog 800 hl dnevno. Iz Conegliana in bližnje Benečije (Videm, Treviso, Piave) prihaja mnogo pijače, zlasti »merlot« v zimskem času. V poletnem obdobju se običajno poveča dotok italijanskih južnih vin, ki so bolj odporna proti vročini in nekako sličejo tukaj zelo priljubljenemu istrskemu vinu. Najvažnejše središče nabave je v pokrajini Foggia (n. pr. S. Severo). Piemont pošilja predvsem vino tipa »Barbera«, ki je za naše področje kvalitativno precej primeren. Med tipična vina v steklenicah so se v zadnjem času pričele uveljavljati tudi južno-italijska vina, kakor n. pr. »Lacrima Sanctae Magdalene«, »Geviztramin«, »beli burgundec«.

itd. Ta vina niso predmet široke potrošnje, vendar se drago prodajajo v raznih restavracijah in nočnih lokalih.

Kvalitativno so domača vina (istrska, vipavska in kraška), zlasti v pogledu blaga široke potrošnje, v primerjavi z italijanskimi brez dvoma na višji stopnji. Na ta vina so Tržačani že davno navajeni, tako da je pred vojno nad polovico tržaške potrošnje kril dotok iz bližnjih področij. Tudi danes bi se to sorazmerje ne spremenilo, če bi ne bilo raznih ovir pri uvoznih postopkih ter drugega pristika italijanske trgovine. Računajo, da prihaja sedaj iz istrskega področja STO-ja iz Jugoslavije v Trst okrog 100 hl vina dnevno. Glede uvoza istrskih in jugoslovanskih vin slišimo večkrat pritožbe pri dodeljevanju uvoznih kontingentov. Naši gostilničarji imajo n. pr. lastno združeno organizacijo, vendar tukajšnje oblasti ne upoštevajo njihove prošnje, ko gre za dodelitev večjih kontingentov vina, ki bi ji upravičeno pripadali z bzirom na včlanjenost gostilničarjev.

Celokupna vrednost uvoženega vina znaša na debelo skoraj 2 milijardi lir na leto.

Dva sporazuma med

Jugoslavijo in Italijo

V Beogradu in Rimu podpisana dva sporazuma gospodarske narave med Jugoslavijo in Italijo. V Beogradu je bil sklenjen sporazum glede odškodnine, ki jo bo Jugoslavija plačala italijanskim državljanom za premoženje, ki je bilo podržavljeno ali ga je zadelo agrarna reforma. Italija je opirala svoje zahteve na določbe mirovne pogodbe (čl. 9 priloga XIV). Jugoslavija se je obvezala, da izplača na račun odškodnine 10 milijard lir, vsoto, ki ustreza letnemu obroku reparacij, ki jih dolguje Italija Jugoslaviji. Plačilo se bo izvršilo, ko bo zaključila svoje delo mešana jugoslovansko-italijanska komisija. Ta bo precenila vrednost italijanskega imetja; delo bo trajalo približno pol leta. Vrednost se izračuna v predvojnem denarju (l. 1938), nakar se revalorizira.

Drugi sporazum, ki je bil podpisan v Rimu (z jugoslovanske strani ga je podpisal poslanik Iveković), bo Italija vrnila industrijsko opremo reške tovarne »Romsa«. Oba sporazuma sta prav za prav uvod k trgovinskim pogajanjem med obema državama.

PENICILIN V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji je pričela obratovati prva tovarna penicilina. Tovarno so montirali izključno domači specialisti.

POLDRUGO MILJARDO DOLARJEV ZA OBOROŽEVANJE

Načelnik urada za raziskovanje pri Državnem vojaškem zavodu v ZDA g. Compton je izjavil, da pojde od kredita 1.450 milijonov dolarjev, ki je bil določen za oborožitev zapadne Evrope, Grčije in Turčije, 150 milijonov dolarjev za nabavo surovin in strojev, izvedba obnovitvenega in oboroževalnega načrta v ZDA in v inozemstvu bo zahtevala 6 odst. ameriške proizvodnje jekla, aluminija in bakra. Za izvedbo načrta v inozemstvu bo zadostovalo okoli 2 odst. ameriške proizvodnje jekla, 0,25 odst. aluminija in 4 odst. bakra.

Compton je dodal, da ameriški vojaški zavod troši milijone dolarjev za raziskovanje v metalurgiji. Titanij stane zdaj 5-10 dolarjev funt. Gre za to, da bi se ta kovina proizvajala ceneje. Titanij je za 60 odst. težji kakor aluminij, zato pa je okoli 6-krat trdnjeji kakor aluminij in dvakrat jačji kakor železo.

celotnega števila brezposelnih. Od tega števila pa je le okrog 2.000 strokovnih delavcev, medtem ko se vsi ostali vključeni v splošno nespecializirano dela. Prav zaradi tega razloga se v Trstu ustvarja v vedno večjem obsegu tipični sloj nespecializirane brezoblične delovne sile, ki se pod silo razmer zateka v javna dela, a vidi v tem le trenutno rešitev vsakdanjega življenjskega vprašanja. Ta pojav je za Trst neobičajen. Gre v bistvu za pravo degeneracijo dela in nazadovanje doslej visoko kvalificirane strokovne zmogljivosti tržaškega delavstva. Pri načrtovanju del so se namreč oblasti naslanjale na načelo, da morajo imeti prednost ona dela, ki zahtevajo najvišjo neposredno zaposlitev delovne sile pri najmanjši uporabi materialnih sredstev. Od tod izhajajo mnogih velikih objektov dvomljivega praktičnega pomena ali pa sploh nepotrebnih. Navidezno so na tak način res zaposlili večje število delavstva: v statističnih biltenih se lahko oblasti hvalijo, da so v javnih delih n. pr. uporabila v enem letu kar 2 milijona delovnih dni ne upoštevajo pa pri tem dejstva, da so ostale brez dela vse pomožne dejavnosti (obrtniki, prevozniki, trgovci, uradniki), ki so tesno povezane z gradbeno dejavnostjo. Vsem pa je znano, da so prav te kategorije danes v najhujši gospodarski krizi. Poglavje zase pa bi bila analiza storilnosti nespecializiranega delavstva, ki ne dela v svojem poklicu in je pod vtisom, da je njegova zaposlitev le začasnega značaja. Nič čudnega potem, ako je storilnost tako zaposlenega delavstva navadno vsaj za 60-70 pod normalno povpreko.

Drugi važni činitelj, ki bi se moral, kakor omenjeno, vsakakor upoštevati pri pravilno usmerjenih javnih delih, je koristnost

objektov. Ni namreč rečeno, da morajo javna dela požirati kot vodnjak brez dna ogromna sredstva brez nikakršne ali malenkostne protiusluže. Čeprav ni mogoče vedno izražati koristnosti del v denarni vrednosti — n. pr. opleševalna dela za pospeševanje turizma — je bilo že neštokrat poudarjeno, da bi morali dati absolutno prednost objektom, ki bi bili ne samo koristni, temveč bi takoj ali v dogledni dobi lahko postali donosni in pomemben vir dohodkov za javne blagajne. Velika sredstva bi morala, v drugih besedah rečeno, ustvarjati veliko skupno bogastvo, ki bi skupnosti zagotovilo novo podlago za razvoj vseh gospodarskih dejavnosti ter ustvarjala nova sredstva za delo. Ne glede na ostale pomanjkljivosti so tukajšnje odgovorne oblasti pri vzporejanju gradbenih objektov zagrešile v tem pogledu vrsto hudih napak, ki so pogosto povzročile brezpotrebno razsipanje javnega denarja. Naj navedemo en sam primer: Ko bi nakazali le polovico dosežanih investicij za gradnjo ljudskih hiš, bi bili dograditelji od 4-5.000 stanovanj in bi s tem rešili stanovanjsko vprašanje vsaj za 75 odst. Dejstvo pa je, da bi pri takih investicijah lahko računali ne samo na donosnost vloženega kapitala, temveč tudi na amortizacije investicije.

Iz vsega tega, izhaja nujni zaključek, da se mora politika javnih del postaviti na našem področju na nove osnove. Dodali pa bi, da ne bo to vprašanje nikdar doseglo ustrezne rešitve, če se bodo odgovorni činitelji naslanjali, kakor doslej, le na nasvete ožjega kroga zainteresiranih izvedencev ali politikov, ki branijo svoje koristi, ne pa koristi skupnosti.

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/II. TEL. 78-08

SGZ in Trgovinska zbornica

SGZ je v imenu svojih članov naslovila na predsedništvo tržaške Zbornice za trgovino in industrijo pismo, v katerem protestira proti njenemu neupravičenemu zadržanju napram slovenskemu gospodarstvu v Trstu.

Članom SGZ je že znano, da je tržaška Trgovinska zbornica za vzela pri vsakem vprašanju, ki zadeva našo organizacijo odklonilno, če ne sovražno stališče. Zadnji primer je zavrnil prošnje za odstop dvoran na sedežu Zbornice, da bi SGZ v njej imela letni občni zbor. Zbornica je zavrnitev motivirala čez, da SGZ brani nacionalističen in »plemenski« korist, da »inovativ« svoje pristaje v politične namene itd.

V svojem odgovoru poudarja SGZ, da so omenjene trditve ne samo neosnovane, temveč predstavljajo težko žalitev za vse slovenske pridobitnike v Trstu in okolici. Smotri in meje delovanja Zbornice, da bi SGZ v njej imela letni občni zbor. Zbornica je zavrnitev motivirala čez, da SGZ brani nacionalističen in »plemenski« korist, da »inovativ« svoje pristaje v politične namene itd.

Zakonske določbe

NOVI PREDPISI O DAVKU NA POSLOVNI PROMET

Ukaz št. 106 (uradni list št. 14, 21.V.1949) predvideva nekatere izjemne posebnosti ukaza št. 90 (32. A) z dne 24.V.1947. Med drugim so nove odmere davka za nekatere proizvode in usluge naslednje:

Izmera 5 odst. je določena na pečena vina, alkoholne pijače, surove ali obdelane kože za izdelavo krzen, krzneni izdelki (razen kož hermelina, kanadske kune, sobolija, ameriške podlasice, bizona, bobra, navadne kune, minko, risa, vidre, »seliskina«, »akamčatka«, srebrne lisice, modre lisice, »petit - gris«).

Izmera 8 odst. je določena na kosmate prijeme gostinskih obratov luksuzne kategorije, ter 6 odst. na prijeme obratov prve kategorije. Brivci in frizerji luksuzne kategorije plačajo 6 odst. davka. Davek v izmeri 8 odst. velja za surove ali obdelane kože, ki so zgoraj navedene, ter za dragulje, vstevši sintetične in umetne drage kamne za naravno ali umetno pridobivane bisere ali korale tako v surovem kakor

v obdelanem stanju, za izdelke iz zlata in platine ter izdelke izključno iz srebra, ali kjer je ta kovina glavna osnova, za določitev cene. Ista izmera velja za uvoz naštetih predmetov iz inozemstva.

Za meso veljajo naslednji predpisi: davek na poslovni promet od prodaje goveje živine, ovac in svinj (člen 14 zak. 19.VI.1940 št. 762 in čl. 7 zak. določ. 3.VI.1943 št. 452) je določen na 7 odst. in se plača enkrat za vselej. Ta izmera obsega tudi davek za trgovske posle z nestrojenimi kožami (razen ovčjih kož za krzna), toda ne obsega davka za nadrobno prodajo mesa, klobas in masti; davek od uvoza govejega, ovčjega in svinjskega mesa vstevši klobase in neobdelano mast je določen na 6 odst. vrednosti, vendar ne obsega davka na drobno prodajo. Davek od uvoza nestrojenih govejih in ovčjih kož se plača enkrat za vselej v izmeri 5 odst. vrednosti. Davek na poslovni promet v izmeri 6 odst., ki se plača enkrat za vselej od prometa s konjskim mesom, obsega davek za nabavo konj za neposredni in takojšnji zakol po kupcu, kakor tudi davek od trgovskih poslov z nestrojenimi kožami, masti, mesa in klobas; od uvoza konjskega mesa iz inozemstva se plača davek v izmeri 6 odst. enkrat za vselej, a ne obsega davka za nadrobno prodajo tega blaga. Od uvoza od nestrojenih konjskih kož se plača davek enkrat za vselej v izmeri 5 odst.

Od trgovskih poslov stekstilnim blagom, naštetih v razpredelnici, ki je priložena ukazu se plača davek na poslovni promet do 31. decembra 1949 v izmeri 2 odst.

Od trgovskih poslov s tekstilnim blagom, naštetih v razpredelnici, ki je priložena ukazu se plača davek na poslovni promet do 31. decembra 1949 v izmeri 2 odst.

Ukaz predvideva še izjemne posebnosti glede prodaje poljedelskih proizvodov zadrugam. Poštni tekoči račun za plačevanje davka morajo odpreti vsi trgovci, imetniki obratov vstevši obrtniki, vpisani v sezname pridobitniškega davka kategorije B (RM) z dohodkom najmanj 150.000 lir. Sicer se davek na poslovni promet, ki se plačuje za davčni znamkami ali mesto tega po postnem tekočem računu, plačuje za nakupljenjem davčnih znamk, če skupni znesek davka pri vsakem prejemu ne presega 100 lir. Če ta znesek pri vsakem prejemu presega 100 lir, a ne presega 2.000 lir, se lahko plača ali v davčnih znamkah ali v postnem tekočem računu; če ta znesek presega 2.000 lir, sme biti plačan davek samo po postnem tekočem računu. Kjer se sme po sedanjih predpisih davek na poslovni promet plačati samo za davčnimi znamkami, ga sme davkoplačevalec plačati v postnem tekočem računu, če določeni znesek presega 100 lir pri vsakem prejemu. Pridobitniki, ki so vpisani v spiske pridobitniškega davka za najmanj 200.000 lir, smejo plačati davek na poslovni

promet s tedenskim plačevanjem na poštni tekoči račun.

Stranke, udeležene pri trgovskem poslu, odgovarjajo nerazdelno za plačilo davka na poslovni promet in za globo. Zakon je stopil v veljavo 21. maja 1949.

Besedilo ukaza je na razpolago članom v pisarni združenja, kamor se lahko obrnejo za tozadevna pojasnila.

(V italijanskem besedilu ukaza smo izsledili pomoto. Davek za izmero 5 odst. je namreč določen za pečena vina in ne za vina in pečena vina (vini e spumanti)).

Pravne osnove industrijskega pristanišča

V uradnem listu št. 14 1949 so objavljeni prvi trije ukazi, ki predstavljajo pravno osnovo za ustanovitev tržaškega industrijskega pristanišča.

Ukaz št. 102 (12.V.1949) določa meje industrijske cone in priznava do 31. decembra 1953 davčne ugodnosti, ki jih predvideva italijanski zakon št. 351 z dne 8.VI.1904, ter predvideva oprostitve davka na poslovni promet (IGE), in sicer za ves material, ki se uporablja za gradnjo pristanišča ter za stroje namenjene za trajno instalacijo v industrijskih napravah.

Ukaz št. 103 (12.V.1949) proglašja gradnjo industrijskega pristanišča za obče koristno. S tem se lahko razlašajo zgradbe, zemljišče, itd. v mejah določenih cone po obstoječih predpisih za obče koristnega dela.

Ukaz št. 104 napoveduje ustanovitev posebne javne »Ustanove za gradnjo industrijskega pristanišča v Zavljah«. Naloga te ustanove je, da razvije, uredi in upravlja industrijsko pristanišče s tem, da pospešuje, namešča in ustvarja tehnično opremljene industrijske naprave na tem področju.

Ustanovo upravljajo predsednik, ki ga imenuje VU ter upravni odbor, ki je sestavljen iz treh predstavnikov ravnateljstva za finance in gospodarstvo VU ter iz enega predstavnika coneškega predsednika, finančnega intendant, upravnika urada za javna dela, železniške uprave, pristaniškega poveljnika, občine Trst, Trgovske zbornice, javnih skladov, združenja industrijcev, brodolastnikov, delavskih organizacij. Upravni odbor imenuje z odobritvijo VU ravnatelja in tajnika ustanove.

Stroške bo ustanova krila iz sredstev, ki jih ji bo stavila na razpolago vojaška uprava v obliki posojila z 2 odst. obrestno mero. Ti predpisi se morajo povrniti, ko bo ustanova v stanju to storiti iz donosa prodaj ali najemov ali iz drugih dohodkov. Ustanova bo trajala 20 let, vendar jo VU sme iz tehničnih razlogov vsak čas razpustiti in likvidirati.

PROSTO LESNO SKLADISCE NA PROSEKU

Ukaz št. 118 ustanavlja prosto skladišče lesa Trst - Prosek (Punto fo legnami). Za prosto skladišče veljajo vsi zakonski predpisi

in pravilniki v pogledu davščin in posebej še predpisi o prostem skladišču lesa Trst - Skedenj. Uprava in vodstvo skladišča je poverjena železniciam STO-ja.

PRISPEVKI ZA GRADNJO STANOVANJ

Vojaška uprava je izdala določbe o državnih prispevkih za gradnjo stanovanjskih hiš. (Ukaz št. 117, 25.V.1949). Po teh določbah lahko prejemo te prispevke pokrajina, občine in javne ustanove kakor tudi zadrage nameščenecv teh ustanov ter zadrage osebe, ki pripadajo trgovskim in industrijskim podjetjem. Pri tem se upoštevajo predpisi enotnega zakonskega besedila z dne 28. aprila 1938 št. 1165. Prispevek vojaške uprave je predviden v višini polovice stroškov, ki so potrebni za nakup stavbišča in za gradnjo na podlagi načrtov, ki jih odobri oddelek za javne naprave, in se izplačuje razmerno z napredovanjem gradbenih del. Najvišji prispevek ne sme presežati 1,2 milijona lir za stanovanjale s površino 110 kv. m. Za kritje ostalih 50 odst. stroškov lahko ustanove, ki gradijo stanovanja najemajo posojila s posebnimi olajšavami. Stanovanje ne sme obsegati več kot 5 uporabnih prostorov razen pritliklin. Pri odobritvi prispevka imajo prednost prošnje ustanov pred prošnjami zadrug njihovih nameščenecv. Prošnje za prispevke VU se morajo vložiti do 25. junija t. l.

„Cognac“ - „Arzente“

D'ANNUNZIO
»Gospodarstvo« je že poročalo, da se je Italija v zadnji trgovinski pogodbi s Francijo obvezala, da bo odpravila uporabo francoske oznake »cognac« za konjak, znano alkoholno pijačo. Francozi so se postavili na stališče, da se sme samo njihov konjak označiti s »cognacom«, t. j. po pokrajini, kjer se pridelujejo znamenita francoska vina.

Italija je sprejela to zahtevo in zdaj so italijanski proizvajalci konjaka v zadregi, kakšno ime naj mu dajo. Mnogi še vedno ugovarjajo, češ da bi italijanski konjak ne smeli sprejeti omenjene obveze, ker ne gre za posebno vrsto pijače, ki bi jo proizvajali samo v pokrajini Cognac, temveč za pijačo, ki se pripravljajo po določenem postopku lahko tudi drugod. Gre za star vinski destilat, ki se hrani v hrastovih sodih; za takšne sode se uporablja zlasti slavonska hrastovina.

Namesto doseganje etikete »Cognac« so se na italijanskih proizvodih pojavile nove oznake, kakor »Brandy italiano«. V rimskem gospodarstvenem listu »Il Globo« se je nekdo oglašil s starim D'Annunzijevim predlogom naj se italijanski konjak imenuje »arzente«. Tako so v Toscani že davno imenovali posebno vrsto vinske destilate (prekapnine). »Arzente« je prav za prav »ardente«, ki piva temeljito pogreje.

IZ TRŽAŠKE GOSPODARSKE KRONIKE

Cospodarski pregled v radiu

Koprska radijska postaja (radio jugoslovanske cone Sto-ja na valu 240 m ali 1.250 KC) oddaja vsak teden pregled gospodarskega življenja v angloameriškem pasu, in sicer v sredo ob 13.50 v slovenski in v soboto ob 13.50 v italijanski. — To pobudo je treba vsekakor pozdraviti; saj bo samo v korist Trsta, če se z njegovimi življenjskimi vprašanji seznami čimveč sveta.

ERP v Trstu

Načelnik tržaškega odposlanstva ECA g. Galloway je zagotovil tržaškim ladjedelnicam pošiljko 2.500 ton jekla za gradnjo. 25.000-tonskega parnika, ki ga gradijo v ladjedelnicih Sv. Marka za italijansko družbo »Italia«. Chase National Bank (New York) je dovolila kredit za nabavo 900 ton jeklenih plošč. ECA bo preskrbel kredite še za ostali gradbeni material, potreben za gradnjo ladje. — Ameriški ladijski izvedenec Bruyan si je ogledal tržaške ladjedelnice po naročilu ECA; medtem ko je finančni strokovnjak ECA Kelly stopil v stik s tržaškimi finančnimi krogi. Po vsem tem je jasno, da financira gradnjo omenjenega italijanskega parnika ECA, ne pa Rim, kakor trdi volivna propaganda, ki govori o 11 milijardah italijanskega denarja.

»TRŽAŠKI SLOVENCI SODELUJEJO PRI EVROPSKEM OBNOVITVENEM NACRTU«

Pod tem naslovom je v Trstu izšla propagandna brošura, ki jo je očividno izdalo odposlanstvo ECA v Trstu. V brošuri pogrešamo podatke, ki bi nam razložili,

v čem obstoji sodelovanje Slovencev pri evropskem obnovitvenem načrtu. Ni nam namreč znano, da bi bil kateri koli slovenski gospodarstvenik v Trstu poklican na sodelovanje pri sestavi in preučevanju raznih načrtov ECA na Tržaškem, prav tako ni podatkov, ki bi nam pojasnili, v kakšni meri je bilo slovensko gospodarstvo v Trstu deležno koristi ERP. Ko bi sestavljali brošure hoteli odgovoriti na ta vprašanja, bi gotovo prišli v veliko zadrego.

„Il Mare“ proti verižništvu

Tržaški gospodarski list »Il Mare« (29.V.) je odločno nastopil proti črni borzi, temu proslulemu preostanku iz vojnih časov. Od verižništva, ki je zavzelo velik razmah grozi nevarnost sedanjim trgovini, potrošnikom in državnim blagajni. Ne samo krošnjariji vseh vrst, temveč celo uradniki po uradih, podjetjih, bankah, itd. prodajajo blago vseh vrst, kakor čevlje, ure, obleke, cigarete itd. Ti ljudje prodajajo vihotapljeno blago in ne plačujejo davkov. Oblastva morajo odločno nastopiti in zatreti verižništvo. Trgovini je treba vrniti njeno nekdanjo vlogo, njen ugled. Nove obrtnice je treba dati samo tistim, ki so moralno neoporečni, gmotno podprti in strokovno izurjeni.

Prav ima »Il Mare«. Ker je že govorila o potrebi izbire pri izdajanju obrtnic naj se »Gospodarstvo« doda svojo opazko: Obrtnice naj torej prejmejo moralno neoporečni, gmotno podprti in strokovno izurjeni. Zakaj pa se tržaška občinska uprava ne ravna po teh načelih, ki jih navaja »Il Mare«? Iz prostega razloga, ker deli obrtnice po političnem merilu. Domačim Slovencem

se obrtnice sistematično odbija, prejmejo pa jih prav gotovo tisti, glede katerih domneva občinska uprava, da bodo izpolnjevali »nacionalne naloge v ogroženem Trstu«, ne glede na to, odkod so prišli.

Kaj misli »Il Mare« v tem pogledu?

»ITALIA! ITALIA! ITALIA!«

»Il Mare«, gospodarsko-finančni list v Trstu z vso dušo agitira za italijanske nacionalistične »stranke«. V zadnji številki napoveduje v članku »Nasproti zarji« »triumf velike stvari«. Od izida volitev zavisi bodočnost Trsta. Po štirih letih bo tržaško ljudstvo, ki že štiri leta hrepeni po »Materici« (Italiji) in so ga tuje zasedbe od septembra 1943 do junija 1945 zatirale, jasno izrazilo svojo voljo na dan 12. junija. In 13. junija... napoči zarja boljšega življenja. Na oblast pridejo ljudje, ki bodo tržaško ljudstvo peljali v naročje Italije. »Italia! Italia! Italia!«

Zdaj je pač jasno, čigave koristi brani list.

CORBINOV PARADIZ

Bivši italijanski minister in liberalni gospodarstvenik Corbino je v svojem propagandnem volivnem govoru za liberalno stranko govoril predvsem o političnih vprašanjih in zaključil svoja izvajanja s čustvenim izlivom za priključitev Trsta k Italiji; vendar je v rokah večkrat poudaril, da mora Trst obnoviti gospodarske stike s svojim naravnim zaledjem.

Priključitev k Italiji je nekako dejal, je duhovna potreba tržaških Italijanov in predstavlja pravi pravcati duhovni, nebeški paradiz; naslonitev na zaledje je prav tako potrebno in pomeni zemeljski paradiz.

AVSTRILJCI V TRSTU

Avstrijska gospodarska delegacija, ki se je v začetku junija mudila v Trstu, se je razgovarjala s predstavniki tržaškega gospodarstva o raznih vprašanjih, ki zadevajo tržaško-avstrijske poslovne odnose. Predmet razgovorov so bile zlasti železniške tarife ter način plačevanja pristaniških uslug.

Dne 27. maja je bil redni občni zbor Tržaško-avstrijske trgovinske zbornice. Za predsednika je bil izvoljen glavni ravnatelj družbe »Arrigioni« Janniti. V izvršnem odboru zbornice je 5 tržaških in 6 avstrijskih zastopnikov. Ustanova se bo odlej imenovala: »Zbornica za pospeševanje prometa med Avstrijo in Trstom«.

TRST, NOVO SREDISCE ZA »RAZSELJENE OSEBE«

»Dom izseljencev«, last Tržaškega Lloydja, bodo preuredili za nastanitev »razseljenih oseb«, ki bodo prihajale iz Avstrije, Nemčije in severne Italije v skupinah do 1.500 oseb, ter odhajale dalje v čez morske dežele. V tem smislu, je bil pravkar v Zenevi sklenjen sporazum med tukajšnjo vojaško upravo in organizacijo IRO. Za preureditev omejene stavbe, ki je bila med vojno težko poškodovana, so nakazali 38 milijonov lir.

Značilen je tudi sporazum, ki predvideva, da bodo določbe organizacije za izseljene osebe (IRO) veljale tudi za italijanske državljane, ki so optirale za italijansko državljanstvo, a so zdaj v Trstu.

Gospodarski položaj tržaških Slovencev v preteklosti

va samo tri vasi zgornje okolice: Prosek, Sv. Križ in Kontovel. Začnimo s Prosekom in sicer najprej s prilikmi tistih kmetov, ki se ponavljajo v poznejšem spisku iz l. 1647. Ti so: En Ban v I. in eden v II. spisku, tako tudi Zbokelj, en Skerlj v I. in dva v 2., en Rupelj l. 1525, Stijerje Ruji l. 1647. Zigina 2 v I. in 2 v II. spisku. Kalet 2 I in 3 v II. spisku. Verša eden v I. in 9 v II. spisku. Proseški prilikmi, ki so samo po enkrat v prvem in se ne ponavljajo več v spisku iz l. 1647. so naslednji: Zigol, Skuk, Golub, Golobič, Bizjak, Mulič, Rauber, Sulic, Petelin, Grlo, Rajbulica, Fug (v 2. spisku Fuch), Borbon, Bordon, Bertolich, Perovel in Petenarius (v II. spisku Pettenar).

Sv. Križ: Bogatec 2 v I. in 7 v II. spisku; Siric 1 v I. in 7 v II. spisku; Sulic 2 v I in 1 v II. spisku; Tance 1 v I. in 10 II. spisku; Stefančič 1 v I. in 1 II. spisku; Trejak 1 v I. in 1 II. spisku; Majajna 1 v I. in 2 II. spisku; Sedmak 1 v I. in 6 II. spisku; Mervec 1 v I., v drugem ga ni.

Kontovel: Starec 2 v I. in 13 v II. spisku; Klijn 1 v I. in 3 v II. spisku;

rala biti čeprav majhna skupina hiš pri bazoviški cerkvi, ki je bila zgrajena že l. 1336.

Leta 1525. je bil med kontoveljskimi posestniki tudi Jurij Brišča, medtem ko se je eden izmed izmerjalcev zemljišč vseh zgoraj navedenih posestnikov imenoval »Ser Joannes, Petrus de Brischia«, ki ga pa ni med posestniki. Tega prilika ne srečamo več v poznejših spiskih, bržkone so potomci zgoraj navedenega Jurija današnji Briški v vasi iste imena, ki leži med Prosekom in Opčinami.

Na podlagi zgornjih zgodovinskih podatkov bi se dalo sklepati, da je bila v rimski dobi vsa Tržaška okolica, spodnja in zgornja, skoraj popolnoma pokrita s hrastovim pragozdom, čigar pičli ostanki so se ohranili do naših dni, in malo ali sploh nič naseljena.

Po propadu rimskega cesarstva so bili naši slovenski predniki sploh prvi, ki so s svojimi čredami domače živine začeli naseljevati in obdelovati zemljo v teh krajih. Prišli so semkaj (vsaj v zgornjo okolico) bržkone iz vipske doline po Dolu, t. j. skozi solesko, ki se začena nedaleč od vipskega Mirna in konča blizu vasi Jamlje pri Devinu. Naselili so najprej te in bližnje vasi, pozneje pa Sv. Križ, Prosek in

Kontovel. Ta del zgornje okolice, ob cesti, ki je že v tistih davnih časih vezala Trst z Oglejem in sploh s Furlanijo, je bil zaradi tega primeren za začetno naseljevanje, ker so Rimljani tam že pred tem posekali in odpeljali del pragozda, ki se je tako spremenil v pašnike; po njih so začeli naši predniki najprej pasti svoje črede, potem jih pa spremljali v njive in na obronkih proti morju v vinograde.

Podoben gospodarski proces se je vršil tudi v spodnji okolici, o kateri bomo govorili v prihodnjem članku. Značilni za spodnjo okolico so »mandrjarji« in »mandrje«. Na splošno se misli, da so se mandrjarji imenovali tako, ker so delali na mandrjarah, kar pa je popolnoma napačno. V italijanskem jeziku pomeni beseda »mandria« čredo, in prav nič drugega, »mandrian« pa varuha, oziroma lastnika črede. Mandrjarji so torej s svojimi čredami prišli v spodnjo okolico, ki pa je bila (razen Scedne) vsa že razdeljena med tržaško gospodo, vsled česar so morali poslednjim plačevati najemnino. Na ta način so se začela mandrjarjem v našem oddana zemljišča imenovati »mandrje«.

Pri drugih bolj znanih zgodovinskih najdenih dokazuje o bivanju Slovencev v Trstu že mnogo, mnogo poprej.

Pričujoči članek se naslanja predvsem na podatke iz knjige »Il movimento storico della popolazione di Trieste«, ki jo je spisal nekdanji adjunkt tržaškega statistično-anagrafičnega urada Pietro Montanelli in je bila izdana l. 1905. v Trstu. Montanelli opozarja v uvodu svoje knjige na to, da so podatki o številu prebivalstva do l. 1735., ko se je izvršilo prvo ljudsko štetje, seveda le približni.

Trditev, da se je današnji Trst razvil iz nekdanje rimske naselbine, ki je po mnenju tržaškega zgodovinarja Kandlerja štela v dobi rimskega cesarja Trajana 12.000 duš in iz prve sledeča druga trditev, da so današnji Tržičani potomci nekdanjih Rimljanov, je najčistjši nesmisel, ker so tisti rimski Trst leta 568 po Kr. do temeljev razdelali in vse njegove prebivalce pregnali Longobardi; ti so takrat prihrumeli v rimsko cesarstvo in se pozneje naselili v današnji Lombardiji. L. 568. pomeni torej konec stare rimske naselbine, od katere so se ohranili tukaj pač neštevilni kamniti spomeniki, ne pa živi potomci ljudstva, ki je začelo pozneje zopet naseljevati in graditi novi Trst, je pripadalo najrazličnejšim narodom, samo ne rimskemu. To je jasno vsakomur, ki pozna zgodovinsko dobo razpadanja rimskega cesarstva in preseljevanja narodov.

Poleg tega so pozneje Benečani še dvakrat popolnoma uničili Trst, in sicer l. 1381. pred to katastrofo je štel približno 6000 duš in l. 1512. ko je ostalo v mestu komaj še kakšnih 1000 prebivalcev.

V Montanellijevi knjigi se prvič srečamo s slovenskim prilikom l. 1468., t. j. za časa vstaje mestnega kapetana Luogarja, ki je na celu 1000 moč vzlet mesto z naskokom in tri dni po njemu ropal.

Davno pred tem dogodkom je škof Pace l. 1336. posvetil novo bazoviško cerkev; l. 1367. je omenjena (Jenner Annali ms. Vol. XI) naselbina »deglj Schiavi di Longerau«, t. j. lonjerskih Slovencev; l. 1413. se je nekoliko Slovencev naselilo na Kontovelu; l. 1415. je mestni svet dovolil zgradbo ene hiše v Padricah; l. 1421. se omenja »zuppania«, t. j. župani okoličanskih vasi; l. 1462. je bila openska cerkev dvignjena v kaplanijo; l. 1466. je vremski kanonik Peter podelil polovico Sv. Križa (pri Trstu) nunam; l. 1470. so Turki požgali Prosek; l. 1506. so proseški vaščani odbili napad 500 Benečanov; l. 1595. se omenja (Jenner Annali ms. Vol. XI) bogati openski zemljiški posestnik Andrej Hrovatin.

Prvi spisek okoličanskih slovenskih kmetov, zemljiških posestnikov je iz leta 1525. in zade-

TRŽNI PREGLED

Prva polovica junija ni prinesla na tukajšnje in bližnja tržišča izrazitih novosti. Tržna poročila ponavljajo skoraj brez izjeme enolično ugotovitev, da so tržni pogoji omejeni, da le potrošnja do skrajnosti skrcena in da so tržne cene v nazadovanju. Pocenitve, ki jih beleži trg na debelo se ne odražajo pri prodaji na drobno, v glavnem zaradi tega ne, ker jih po poti požirajo naraščajoči splošni stroški (davčine, položnice, itd.). Na drugi strani pa ni znamenja, ki bi napovedovalo zboljšanje kupne zmogljivosti širokih slojev. S tega vidika je tržaški trg povsem navezan na italijanske gospodarske prilike in na italijanske tržne dogodke in na vse njihove za tržaško gospodarstvo negativne posledice.

ZIVINA

Tukajšnja in bližnja tržišča živine so potekala v zadnjih dveh tednih z nejasno tendenco. Podražitve in pocenitve se menjajo brez vidne logične osnove. Krepkeje cene se opažajo pri teletih. Cene prašičev se nenadoma ponovno nazadovale, ko je prišla vest, da je italijanska vlada prepovedala nameravani izvoz 100.000 glav; prodajne cene so se znižale v mnogih primerih pod proizvodno ceno; zaradi tega so mnogi živinorejci opustili rezo prašičev, kar je razvidno tudi iz cene prašičkov za rejo, ki so se znižale na nekaterih trgih pod 200 lir za kg.

Zadnje kvotacije na nekaterih tržiščih so bile naslednje:
Ferrara: voli I 290-320 lir za kg žive teže, II 230-260; krave I 290-320, II 230-260; teleta I 450-480, teleta II 420-440;
Rovigo: voli 280-300; krave 280-300, krave II 240-270; biki 250-270, teleta 420-440; prašiči pitani 270-290.

Cene prašičev v osrednji Italiji se sukajo za pitane glave od 290-320 lir za kg.

ZITARICE

Trg žitaric poteka mirno, in ni opaziti večjih sprememb pri cenah. Predvideva se nadaljnja pocenitev koruze, medtem ko bo verjetno ohranil riž prejšnje kvotacije. Na bližnjih tržiščih Benečije so zadnje kvotacije naslednje: pšenica I 8.000-8.100 lir za stot, II 7.900-8.000, III 7.800-7.900; koruza 5.900-6.000, bela koruza 5.000-5.100 lir. Približno iste cene veljajo tudi na ostalih tržiščih in v Trstu.

MLEČNI IZDELKI

Na tržišču mlečnih izdelkov ni v sedanjem obdobju značilnejših novosti. Glede sira predvidevajo pocenitev zlasti za trde proizvode. Dve leti star parmezan bi moral, po predložitvi cenikih kvotirati približno kakor maslo, medtem ko je danes mnogo dražji. Cena masla je podvržena znatnemu nihanju. Na tem področju se opaža ostra inozemska konkurenca: Holanci nudijo n. pr. prvovrstno maslo po 850 lir za kg. Na tržaškem potrošnem trgu se opaža večja razpoložljivost z mlekom krajevne proizvodnje.

Navajamo najnovejše cenike mlečnih proizvodov iz Milana: maslo I 940-950 lir za kg, II 820-830; parmezan 1947 1.370-1.400 lir za kg; emental 680-720; gorgonzola 240-370 lir.

KRMA

Za primerjavo navajamo naslednje cenike z bližnjih tržišč Furlanije in Benečije: seno letošnje proizvodnje 1000-1200 lir za stot; slama 400-450; stlačena slama 700-750.

PREMOG

V Trstu na debelo fco skladišče: evropski premog nad 10 mm dovoz po morju 1.550-1.650 lir za stot, dovoz z železnico 1.600 do 1.700 lir; od 0-10 mm dovoz po železnici 1.200-1.300 lir; metalur-

gični koks od 40-70 mm in nad 70 mm 2.200-2.300, 20-40 mm 2.250-2.350. Premog »Sulcis« Saradinija nad 30 mm 1.200, 10-30 mm 1.150, 0-10 mm 900.

AVTOMOBILSKI PLASCI

Za avtomobilске obrabljene plašče v dobrem stanju veljajo v Trstu naslednje informativne cene: dimenzija 130 x 40 7.250 lir; 60 x 16 13.150 lir; 550 x 15 9.500 lir; 140 x 40 9.250 lir; 400 x 15 5.450 lir; 500 x 15 7.600; 270 x 20 73.000; 600 x 20 33.000; 750 x 20 37.000; 210 x 20 43.000; 450 x 18 8.500; 500 x 17 13.800; 34 x 7 44.800; 38 x 9 83.000; 36 x 8 58.500; 220-20 40.700, 550 x 18 14.600 lir.

RAZNA ZIVILA V TRSTU

Testenine 130-140 lir za kg na debelo fco skladišče; pšenična moka 90-100 lir za kg, koruzna moka 68-74; olivno olje 565-600; semensko olje 420-430; riž 102 do 105, kakav 850; marmelada mešana 220-250, marmelada iz marelle 280-340 lir za kg.

GRABENI MATERIAL

Fco skladišče v Trstu na debelo: rečni pesek 800 za kub. m; (na čonu), 1.000 lir (na kamionu); cement »500« 900-950 lir za stot; opeka 950 za komad; volta opeka 8 x 13 x 26 lir 10; običajni strešniki 12 lir.

Mednarodni trg

Na mednarodna tržišča se v vedno večjem obsegu odraža položaj ameriškega trga, ki je zašel precej hudo depresijo. Razen tržišča surovih kož in tržišča bombaža, ki poteka proti pričakovanju s tendenco krepkih cen, vlada za vse ostale proizvode svetovne važnosti občutno poslovno mrtvilo. Cene poljedelskih proizvodov nazadujejo na vseh trgih; pšenica je n. pr. v ZDA v maju in v začetku junija izgubila na ceni 12-15 stotink dolarja za bušel. Maslobo so v začetku junija zabeležile najnižje doslej dosežene točke, kar velja zlasti za bombažno olje, ki je med vsemi maslobo predmet največje svetovne potrošnje.

Negotovost vlada na tržiščih kovin. Cene glavnih kovin so ostale v bistvu neizpremenjene. Pri postranskih kovinah je značilna pocenitev živega srebra za 2-3 stotink dolarja za steklenico. V ZDA je v zadnjih dveh tednih pocenil cink, a le za 0,25 stotink dolarja pri funtu, medtem ko je cena te kovine v Belgiji, ki je v tem pogledu po proizvodnji na tretjem mestu na svetu (1948: 140.000 ton), nazadovala od 75 na 68-69 funtov šterlingov za tono. Na področju kolonialnega blaga se opaža pri virih proizvodnje živahno poslovanje s kavo. Zaloga kave se v povojnem obdobju zaradi naraščajoče potrošnje hitro prazni in v veliko zadovoljstvo velikih proizvajalcev, kakor je n. pr. v Braziliji, ki so v predvojni krizi uničevali dober odstotek pridelka.

ZITARICE

Značilni primer težnje po ekspanziji ameriškega žitnega tržišča, je predlog, ki so ga nekateri ameriški agrarci predložili v odobritev parlamentarnemu odboru za poljedelstvo. Ameriški izvozniki žitaric naj bi zgradili velike žitnice ob najpomembnejših svetovnih prometnih žilah. V te žitnice naj bi se stekala ameriška nadprodukcija žita (okrog 400 milijonov bušlov žita letno). Blago, ki na ta način plasirali na slaba žitorodna področja po najugodnejših pogojih za prodajalce. Predlog navaja kot primerne točke za graditev teh žitnic Severna Afrika, Izrael, arabske dežele, Iran, Kitajsko ter Korejo.

BOMBAZ

Pobiranje letošnjega pridelka bombaža gre proti koncu. Po prvih točnejših cenitvah bo Egipt

pridelal 10-15 odst. bombaža več kakor lani. Obilnejši bo pridelki tudi v Mehiki in južni Afriki. Negotovost vlada glede proizvodnje bombaža v Indiji in na Kitajskem. Severnoameriški donos bombaža ne bo manjši od lanskega. Računajo, da je lanska svetovna bombažna letina vrgla 25,3 milijona bal, letošnja pa bi morala dati nekaj nad 29 milijonov, t. j. skoraj 4 milijone več. S tem pa še ne bodo dosegli predvojnega povprečja svetovne proizvodnje bombaža, ki je znašala v letih 1935-39 31,7 milijona bal.

Na ameriškem tržišču so sedanjne cene bombaža okrog 10 odst. višje kakor v pretekli jeseni, ko so opazovalci soglasno predvidevali, da bodo cene tega vlakna nazadovale vsaj za 10 odst. Vzroki podražitve tičijo v okolnosti, da je ameriška vlada nakupila nad 4 milijone bal bombaža. Kljub temu pa je razpoložljivost z ameriškim bombažem še vedno zelo visoka, ker se je med drugim notranja potrošnja znižala za nad 10 odst. Lanski izvoz ameriškega bombaža je znašal 2 milijona bal. Tudi če bi se letošnji izvoz podvojil, bi ostalo v zalozah vsaj dva milijona bal blaga. Kaže, da se bo iz omenjenih razlogov moral ameriški

JUTA

Ponudba jute je na mednarodnih tržiščih v sedanjem obdobju skoraj brezpomembna. Cene so vsekakor v zmernem porastu. Kupci indijske jute se pritožujejo, da so roki, ki jih določajo izvozna dovoljenja prekratki.

ZIVINA

Živinoreja je po najnovejših statističnih podatkih v zadnjih dveh letih znatno napredovala. Če so številke, ki jih navaja ameriška statistika točne, je bilo v začetku 1. 1949 na svetu 761 milijonov glav goveje živine, 10 milijonov več kakor v začetku 1. 1948. Povprečno število goveje živine v 1. 1936-40 je znašalo 735 milijonov glav. Slabši je položaj v pogledu ovčereje. Po navedenih virih šteje letos svetovna ovčereja 720 milijonov ovac, kar je okrog 5 milijonov več kakor lani, a nad 20 milijonov manj kakor v povprečju 1936-40; tedaj je sve-

NA AMERIŠKEM TRŽIŠČU

NEW YORK

	26/3	9/4	25/4	4/6
Bombaž (stot. dol. za funt)	33.47	33.66	34.3	33.35
Volna (stot. dol. za funt)	150.—	146.—	153.—	155.40
Juta (stot. dol. za funt)	17.—	16.50	16.50	16.70
Baker (stot. dol. za funt)	23.50	23.50	20.—	17.50
Cin (stot. dol. za funt)	103.—	103.—	103.—	103.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	17.—	17.—	17.—	17.—

CHICAGO

	214.50	217.—	223.—	189.—
Pšenica (stot. dol. za bušel)	131.75	131.75	134.—	129.—
Koruza (stot. dol. za bušel)	31.50	31.30	31.40	30.—
Goved-voli (stot. dol. za 100 f.) ..	21.78	19.20	19.70	21.45
Kava Santos (stot. dol. za funt) ..	48.50	48.50	48.50	48.—
Surovo železo (dol. za tono)	80.—	89.—	88.—	82.—
Živo srebro (dol. za stekl. 76 f.)				

točna ovčereja štela okrog 740 milijonov ovac.

PETROLEJ

Anglo-Iranian Oil Company je znižala cene surovega zemeljskega olja fco Perzijski zaliv od 1,97 na 1,82 dolarja za sod. Pocenitev petrolejskih proizvodov pri virih nabave se bo verjetno kmalu odražala tudi na evropskih tržiščih v znatno večji meri kakor doslej.

Omenjena družba je pričela graditi v Fawley-u na Angleškem čistilnico, ki bo največja v Evropi. Tovarna, ki bo dograjena v 1. 1952 in bo stala nad 37 milijonov funtov šterlingov, bo lahko

proizvajala letno okrog 5 milijonov ton petrolejskih proizvodov.

SLADKOR

Letošnja svetovna proizvodnja sladkorja bo znašala okrog 21,7 milijona ton, t. j. okrog 3 milijone več kakor lani in okrog 500.000 t. več kakor v zadnjem predvojnem letu. Evropska proizvodnja sladkorja bo verjetno dosegla 9,25 milijona ton, t. j. le nekaj manj kakor v 1. 1939-40. Glavni svetovni proizvajalci bodo pridelali po predvidevanjih naslednje količine sladkorja: Sov. zveza 2,56 milijona ton, Nemčija 1,25 milijona ton, Francija 0,95 milijona ton, Sev. Amerika 6,51 milijona ton.

KOLONIALNO BLAGO

Iz Indije napovedujejo rekordni predelek popra. Po predvidevanjih bo ta znašal okrog 56 milijonov funtov v primerjavi z 38 mil. v preteklem letu. Za izvoz bo na razpolago do 40 milijonov funtov blaga.

Za povečanje proizvodnje čaja namerava indijska vlada mehanizirati obdelovanje čajnih kultur, ki se sedaj izvaja izključno z ročnim delom. Glavni namen mehanizacije je znižanje proizvodne cene, ker je izvoz tega blaga v zadnjem času znatno nazadovalec.

NEZELEZNE KOVINE

Potek svetovnega tržišča ne-železnih kovin je še vedno predmet največjega zanimanja. Opazovalci menijo, da bo na tem področju prišlo do nedolžnih izprememb. Glede bakra prevladuje zdaj mnenje, da se ne bo še pocenil in da ni izključena celo začasna podražitev te kovine. Ceniki svinca pa bi morali po računih trgovcev se nazadovati. Ista ugotovitev velja za cin. Prej ali slej bi se namreč morale cene barvanih kovin uravnovesiti na podlagi predvojnega sorazmerja. V tem pogledu poudarjajo opazovalci dejstvo, da se je n. pr. na ameriškem tržišču svinca podražil 4,5-krat, cink 4,25-krat, baker pa le 2,5-krat. Svetovne statistične poročajo, da proizvodnja ne-železnih kovin sicer počasi, a stalno narašča. Značilno je nazadovanje potrošnje teh kovin na področju ameriške industrije, ki je, ena izmed glavnih odjemalcev kovinskih surovin.

Jugoslavija bo uvozila iz Egipta za 150 funtov šterlingov bombaža v znamenju za les in lesene proizvode.

Jeklo, premog in olje v svetovnih načrtih

V letu 1950, v zadnjem letu sedanjega petletke, bo ZSSR proizvedla 25 milijonov ton jekla. Velika Britanija 15 milijonov, ZDA 84 milijonov ton, premoga ZSSR 250 mil. t, Britanija 200 in ZDA 680 mil. t, mineralnega olja ZSSR 30 mil. t in ZDA 250 mil. t.

ZSSR bi dosegla večji uspeh, ko bi ne bili nacisti opustili med vojno po njenem ozemlju. Pred vojno je proizvodnja jekla v ZSSR tako naraščala, da je 1. 1940 dosegla že 18 milijonov ton, zaradi vojne je 1. 1945 padla na 9 milijonov, 1. 1948 je zopet dosegla 20 milijonov.

O velikih načrtih za dvig proizvodnje je Stalin izpregovoril že 1. 1946, ko je napovedal, da mora ZSSR potrojiti proizvodnjo in doseg 60 milijonov t jekla, 500 milijonov t premoga in 60 mil. t mineralnega olja. Dodal je, da bo ZSSR popojnoma zavarovana za vsak primer, ko bo dosegla to višino proizvodnje in da bodo za doseg te postavke potrebne še tri nove petletke.

SZ BO POVEČALA PRIDELOVANJE ČAJA

SZ namerava pospešiti pridelovanje čaja, zlasti v Georgiji; s tem bodo zadostili celokupni domači potrošnji. V nekaj letih se bo površina čajnih nasadov zvišala na tem področju za 25.000 ha. V letu 1955 bodo z izbranimi vrstami pridelali na vsak hektar okrog 30 stotov čaja.

ROMUNSKI LES V SREDOZEMLJU

V zadnjem času se pojavlja na sredozemskih tržiščih (Egipt, Izrael, Irak, Sirija) naraščajoča količina romunskega lesa. Čeprav so nekatera gospodarska poročila govorila že o pravem »dumpingu« romunskega lesa, je vendar ta vest preuranjena. Dejstvo pa je, da so cene romunskega lesa, zlasti v primeri z avstrijskim, precej konkurenčne. Poročajo n. pr., da nudijo Romuni žagani nehihi les po 7 funtov šterlingov fob, medtem ko so dosedanje ponudbe za približno isti material znašale povprečno nad 8,5 funtov šterlingov za kub. m.

Indija Evropa Trst

V zadnjih časih je Indija sklenila z evropskimi državami več trgovinskih pogodb. Na podlagi teh pogodb bo n. pr. Poljska izvažala v Indijo katran, barvila, cement, papir, jeklo, orodne stroje, tekstilne izdelke, električno opremo, jeklene vrvi in skupni vrednosti 1,5 milijona funtov šterlingov. Jugoslavija bo nabavila Indiji 3.000 ton karbida, 1.500 ton časopisnega papirja, 50.000 ton cementa, 150.000 zabojev za kavo, 2.000 ton sode ter 1.000 ton kavstične sode. Svica bo pošljala

la v Indijo stroje, ure, kemične proizvode za 70 milijonov rubljev. V zameno bo Indija nudila predvsem juto, bombaž ter rastlinskega olja.

Trgovinskim odnosom z Indijo posveča veliko pažnjo zlasti Čehoslovaška. Po trgovinskem dogovoru, ki je bil podpisan 30. marca t. l. bo znašala vrednost blagovne izmenjave med Č.S.R. in Indijo okrog 1 milijarde krš. Veliko vlogo bodo igrali pri industrializaciji Indije in Pakistana čehoslovaški strokovnjaki, ki so že pred vojno pomagali zgraditi mnogo industrijskih obratov v Indiji. V kratkem pa bo Čehoslovaška poslala v Indijo in Pakistan stalne zastopnike vseh večjih čehoslovaških državnih podjetij, ki bodo skrbeli predvsem za razširitev čehoslovaškega izvoznega omrežja.

Oživitve poslova med Indijo in Evropo bo prinesla tržaški luki precej zaslužka, ker bo skozi tržaško pristanišče odhajala in prihajala znatna količina tranzitnega blaga.

Knjige in revije

»COMMERCIAL INFORMATION OF THE YUGOSLAV CHAMBER OF COMMERCE« (Trgovinska izvestja jugoslovanske trgovinske zbornice), Beograd, p. p. 37. Propagandna brošura v angleščini s seznanom glavnih jugoslovanskih izvoznih podjetij. Dodan je spisek jugoslovanskih trgovinskih delegacij v inozemstvu. Kot uvodni članek je objavljen izvešček govora pomočnika ministra za zunanjo trgovino B. Crnobrnje o zunanji trgovini FLRJ 1948 med proračunsko razpravo. Brošura je bogato ilustrirana. Tisk »Tipografije« v Zagrebu.

»Mali Stočara«, popularni poljoprivredni časopis za peradarstvo i sitno stočarstvo, Zagreb, Gundulićeva 34, zv. za maj. Clan ki: dr. Horvat »Odgajanje piličca«, Hribar »Stajarska kokoš«, dr. Milunović »Klanje peradi«, dr. Gavez »Nešto o kugi peradi«, inž. Sutarčić »Francuski ovnoliki kunič«, dr. Rako »Striznja ovaca i postupak s vunom«, inž. Balic »Plemenite pasmine svinja na pasu«. Pregled stručne štampe.

»Pregled gospodarskega življenja na Poljskemu« (v srbohrvaščini), zv. za april. Izd. tiskovni oddelek poljskega poslanstva v Beogradu.

Glavni urednik
LOJZE BERCE
Odgovorni urednik
STANISLAV OBLAK
Založnik
Založba »GOSPODARSTVA«
Tiskarna Založništva tržaškega tiska

FRANJO RUPENA & Co

d. z. o. z.

Uvoz - Izvoz

TRST - VIA UDINE 15 - TELEFON: Pisarna 86-48
Skladišče 32-15

Trgovina na debelo z vsakovrstnim lesom, premogom, ogljem, drvino za kurjavo

Zaloga vina

Avtoprevoznništvo

SOC. AN. FABBRICA ACCUMULATORI - MILANO
D. D. TOVARNA AKUMULATORJEV - MILANO

Baterija vseh prednosti

R. F. D. A. T. A. M. VIGNI
KOVINSKI USMERJEVALCI WESTINGHOUSE
ZAVORE IN SUHE ŠLOPRE - OPREMA ZA
AVTOMOBILE - TEHNIČNE POTREBNOSTI

TELEFON 54-20

TRST, UL. FABIO SEVERO 5

POTOVALNI IN TURISTIČNI URAD

ADRIJA-EXPRESS

TRST - ULICA FABIO SEVERO ŠT. 5b - TRST

TELEFON 29-243

BORZA

VALUTE V MILANU

	27. V.	8. VI.	Min.	Maks.
Funt šterling	8.400	8.400	8.200	8.400
Napoleon	6.750	6.750	6.750	6.800
Dolar	630	630	620	630
Francoski frank	166	167	166	170
Švicarski frank	159	159	157	160
Funt št. papir	1.910	1.910	1.850	1.920
Avstrijski šiling	22,50	22,50	21,50	22,50
Zlato	1.010	1.010	1.010	1.017

BANKOVCI V ZURICHU

	dne 7. junija 1949	
ZDA	3,97	Belgija 6,75
Anglija	11,90	Holandska 105,—
Francija	1,13	Švedska 73,—
Italija	0,65	Izrael 11,25
Avstrija	13,75	Španija 10,50
Čehoslovaška	2,—	Argentina 41,—

VREDNOSTNI PAPIRIJI V TRSTU

	27. V.	8. VI.	Min.	Maks.
Južna železnica	2.260	2.230	2.138	2.230
Splošne zavarov.	6.720	6.500	6.500	6.730
Assicuratrice	870	890	870	925
Riun. Adr. Sic.	1.930	1.825	1.825	1.930
Jerolimic	2.210	2.210	2.210	2.210
«Istra-1rst»	580	580	580	580
«Lošinj»	7.000	7.500	7.000	7.500
Martinolich	1.700	1.925	1.700	1.925
Premuda	3.565	3.765	3.565	3.765
Triptkovic	7.600	7.600	7.600	7.600
Openski tram.	1.010	1.010	1.010	1.010
Tržaški tram.	580	580	580	580
Terni	416	3-3	383	416
ILVA	280	265	265	280
Zdr. jad. ladjedel.	247	244	244	247
Ampelea	300	300	300	300
Arrigoni	320	320	320	320